

7. Домаренко Е. Социально-культурная деятельность библиотек : научно-практическое пособие / Е. Домаренко. — Москва : Либерия-Бибинформ, 2006. — Вып. 44. — 120 с.
8. Ковальчук С. Сучасні форми роботи в бібліотеках (інформація до словника успішного бібліотекаря) / С. Ковальчук // Бібліотечна планета. — 2014. — № 4. — С. 14—17.
9. Медведева В. М. Формування інтересу читачів-підлітків до української художньої літератури в бібліотеках для дітей : автореф. дис. ... канд. пед. наук / Медведева Валентина Миколаївна ; Київський держ. ін-т культури. — Київ, 1997. — 191 с.
10. Новацька Т. В. Вивчення читача в українському бібліотекознавстві (друга половина XIX — початок XXI століття) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Новацька Тетяна Василівна ; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2007. — 459 с.
11. Новікова Н. О. Дитячі бібліотеки в культурі України другої половини XX століття : монографія / Н. О. Новікова; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. — Київ, 2006. — 282 с.
12. Тройцька К. В. Штрихи до портрету сучасної дитячої бібліотеки України. — Режим доступу: <http://nbuvip.gov.ua/images/konferenciya/2015/Troitska.pdf>. — Назва з екрана.
13. Чачко А. С. Современная библиотека в процессе трансформаций / А. С. Чачко. — Киев, 2003. — 138 с.
14. Черноус В. Ю. Сучасні тенденції обслуговування дітей у бібліотеці. Впровадження інноваційних технологій / В. Ю. Черноус // Сучасна дитина та бібліотека: перспективи та проблеми розвитку відносин : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції директорів обласних бібліотек для дітей 7—10 жовтня 2014. — Київ, 2014. — С. 68—72.

Рассмотрены тенденции развития детских библиотек Украины конца XX — начала XXI в. Проанализированы теоретические работы отечественных библиотечников, что дает возможность исследовать особенности развития детских библиотек и проследить за трансформацией их деятельности. Охарактеризована современная социокультурная деятельность библиотек для детей.

The article reviews the tendencies of the development of children's libraries of Ukraine the late XXth century — early XXIst century. The theoretical works of native librarians are analyzed, which allow to describe peculiarities of development of children's libraries and to follow the transformation of their activity. The modern socio-cultural activity of libraries for children is characterized here, too.

Надійшла до редакції 10 липня 2018 року

ШКОЛА СИСТЕМАТИЗАТОРА

Побудова індексів із загальними та спеціальними визначниками у класі "8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література"

8 клас містить 3 основні підкласи: 80 Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія; 81 Лінгвістика. Мовознавство. Мова та 82 Література. Літературознавство. Ці класи УДК збігаються з класифікацією ББК, за винятком 398 (табл. 1).

У 80 класі збираються документи з філології в широкому розумінні, у тому числі дослідження літературних текстів як предмет загальної історії культури. Звертаємо увагу на підклас 801.81 Усні та фольклорні джерела: поєднавши його з індексом 398.21 отримуємо 801.81:398.21 Народні казки, перекази як філологічне джерело, якщо ж потрібно зібрати фольклористику в одному місці, незалежно від тематики, тоді доцільніше використовувати 398 клас у поєднанні з 001 — 398:001.

Увага! Обов'язковою умовою для систематизатора є розуміння методичних вказівок до класифікаційної рубрики, що дає змогу правильно індексувати документ, та доступність перекодованої назви документа цифрами УДК для дослідження інформації в онлайн-середовищі.

Філологію у вузькому розумінні (наприклад, лінгвістику, особливо історично-порівняльну) потрібно відносити до 81 класу, сюди також відносимо документи, що розглядають філологію з погляду лінгвістики. Для позначення історії окремих мов або мовних груп слід використовувати індекси цих мов або мовних груп і визначник 81-112.

Таблиця 1

Порівняння 8 класу класифікаційних систем УДК і ББК

УДК	ББК
8 Мова. Мовознавство. Лінгвістика. Література	80/84 Филологические науки. Художественная литература
80 Загальні питання лінгвістики та літератури. Філологія	80 Филологические науки в целом
81 Лінгвістика. Мовознавство. Мови	81 Языкознание
398 Фольклор у вузькому значенні	82 Фольклор. Фольклористика
82 Література. Літературознавство	83 История и критика мировой литературы и литературы отдельных стран
821 Художня література окремими мовами й мовними сім'ями	84 Художественная литература (произведения)

Деталізувати 81 клас потрібно за допомогою спеціальних визначників (СВ) =...276/282 із таблиці загальних визначників (ЗВ) мови (Таблиця 1с). Наголосимо, що у попередній версії УДК (станом на 2006 р.) клас 81'276.6 Професійні та технічні мови. Технолекти був СВ і вже вилучений (Зміни та доповнення 2007/2008) та відповідно вказано про перенесення його у ЗВ мови =...276. Від цієї зміни написання класу не змінюється, а залишається таким самим — 81'276, тільки складається тепер із двох частин: 81 класу та приєданого до нього за допомогою методичної вказівки із Таблиці 1с ЗВ мови класу =...276.6 Професійні й технічні мови. Технолекти. Це стосується і багатьох інших вилучених класів.

Отже, спостерігаємо розкладання СВ класу, які збігаються із ЗВ, на частини, що дає змогу зменшити їх кількість та уникнути невідповідності СВ по різних основних класах. На це звернув увагу фахівець класифікаційної системи УДК Дагоберт Сергель¹ у доповіді "Принцип композиційності та моделювання

сутність-зв'язок: фасетна класифікація у більш широкому контексті", проголошеній на міжнародному семінарі "Фасетна класифікація сьогодні: теорія, технологія і кінцевий користувач", що відбувся у Лондоні 2017 р. (табл. 2). Для наочності у таблицю також додано СВ періодів часу 81 класу та коментар.

Аналізуючи таблицю, бачимо розбіжності СВ основних класів та певних прямих індексів (містять часові межі), які частково (окрім 81) збігаються з основою побудови ЗВ мов Таблиці 1с. Звертаємо увагу також на те, що ці періоди не окреслюють чіткі хронологічні межі, яким радше відповідають ЗВ часу "63" Археологічні, доісторичні, протоісторичні періоди та віки. Для того, щоб індекси відповідали єдиній побудові у світі, бажано вилучити по класах СВ для позначення походження й періодів і стадій розвитку та перенести їх до першоджерела у ЗВ мов Таблиця 1с =...01/08 Спеціальні визначники для позначення походження та періодів і стадій розвитку мови.

Таблиця 2

Витяг з доповіді Дагоберта Сергеля

Клас та його запис	Коментарі
Розділи УДК, що дають розбивку часових періодів. Час як фасет	
"..." Таблиця 1g. Загальні визначники часу Документ "має справу" з Часом	Головне місце для надання значень типу Час. Використовується для зазначення компоненту часу в багатьох складових індексу, побудованих за допомогою комбінування з прихованими відносинами, такими як: Предмет або Ідея "був вироблений" Час Предмет або Ідея "був використаний" Час Подія чи Процес "яка мала місце" Час
Таблиця 1с =...01/06 ² Спеціальні визначники для позначення походження та періодів і стадій розвитку мови	Розподіл тимчасового періоду, який зазвичай вважається "історією" (на відміну від "передісторії") на чотири великі періоди: =...01 Стародавній період. Архаїчний період =...02 Класичний період, античний =...04 Середньовічний період. Середній. Центральний =...06 Сучасний період
003.315 Доісторичне письмо. Зачаткове письмо. Протолінійне письмо	
21 Доісторичні і первісні релігії 212 Доісторичні релігії 213 Первісні релігії	Здається, що релігії, починаючи з 22, вважаються новими. Вони поділяються за іншими критеріями. 212 додатково комбінується класом із таблиці 1g "63" ³
551.7 Історична геологія. Стратиграфія	Належить до часу подання, але не фактичні значення для типу сутності Часу
7.03'01/06 Фази розвитку в мистецтві	Дотримується таблиці 1с = ... 01 /06 точно, за винятком того, що 7.03'01 /06 називається пізнім періодом Але також див. нижче 7.031
7.01/09 Спеціальні визначники для позначення мистецтва 7.03 Періоди та фази мистецтва. Школи, напрями, стилі та впливи 7.031 Доісторичне мистецтво. Народне мистецтво (стародавнє та сучасне) 7.032 Мистецтво Стародавнього світу. Античні стилі	Широка класифікація як доісторичне мистецтво не потребує таблиці 1g, але можна використовувати таблицю 1g для уточнення вікової специфікації: ◇ 7.031.1"632/633" Мистецтво палеоліту й мезоліту (ранній та середній періоди кам'яного віку) ◇ 7.031.1"634" Мистецтво неоліту (нового кам'яного віку) ◇ 7.031.1"636" Мистецтво мідного віку Примітка: 7.03"636" також є мистецтвом "Мідного віку", але не буде правильно організовано

¹ Працює у відділі бібліотечно-інформаційних студій Вищої школи освіти Університету в Баффало, Нью-Йорк, США.

² Таблиці УДК станом на 2011 р. мають запис "=...01/08" з поділом на п'ять періодів.

³ Примітка авторів: у таблицях УДК станом на 2011 р. такого запису немає.

81'01/'08 Спеціальні визначники для походження та періодів розвитку мов	Повністю збігається з Таблицею 1с = ... '01/'08 =... '01 Стародавній період. Архаїчний період =... '02 Класичний період, античний =... '04 Середньовічний період. Середній. Центральний =... '06 Сучасний період =... '08 Відроджена мова
82'01/'06 Спеціальні визначники для періодів (фаз розвитку) літератури	Подібно до Таблиці 1с = ... '01/'06, але не точно так само 82'01 Стародавній або ранній період. Найраніші форми 82'04 Середньовічний період. Середньовіччя 82'06 Сучасний період

Шановні колеги, звертаємо увагу, що використання у будь-якій формі матеріалів, опублікованих у журналі, слід узгоджувати з редакцією. Посилання на видання обов'язкове!

(Продовження теми в наступному номері)

Валентина Муравйова,
завідувач відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

Анна Діденко,
науковий співробітник відділу класифікаційних систем
Книжкової палати України

ЖУРНАЛІСТИКА ТА ЗМІ

УДК 075.1:316.7](100=161.2)(092)

Тетяна Гіріна,

доцент, кандидат наук із соціальних комунікацій,
докторант Інституту журналістики

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Корифеї радіосправи української діаспори у глобальному соціокультурному просторі

Проаналізовано роль особистості у втіленні українських радіоініціатив діаспори в історичному аспекті. За результатами вивчення закордонної періодики автор вводить до наукового дискурсу імена радіопродюцентів українських програм на еміграції, досліджує їхню професійну діяльність, осмислює її роль у збереженні національної ідентичності українців закордоном.

Ключові слова: радіопродюценти, світове медіасередовище, українська діаспора, українськомовне радіомовлення.

Постановка проблеми. Українські години, про-
дуковані світовим співтовариством українців на різ-
них етапах, є прикладом того, що прагнення й зусилля
окремих особистостей здатні об'єднати розкиданих
територіально, розрізнених за соціальним статусом та
навіть зневірених українців. Важлива роль і значення
певних персоналій для збереження ідентичності нації
завдяки радіомовленню у ХХ ст. сучасниками не лише
недооцінена, а й не вивчена. Вважаємо, що самовід-
даність, ініціативність, ентузіазм, які радіопродюценти
українських смислів різних країн демонстрували рока-
ми, долаючи численні перешкоди, критику, фінансові
проблеми, заслуговують на гідну оцінку та повагу су-
часників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особ-
ливості зародження системи радіомовлення на місцях
висвітлено у працях Є. Дмитровського (зокрема, до-
сліджено львівське музичне радіомовлення на початку
радянської діаспори), І. Крупського (в аспекті Львів-
ського обласного радіо повоєнних років) О. Журавльової
(розвідки щодо столичного регіону), Д. Головешко,
Ю. Костюка (у центрі оповіді — запорізькі радіостан-
ції на етапі становлення), Д. Титарена (об'єктом вивчен-
ня є історія радіо Донбасу). Про розвиток радіомов-
лення кримськотатарською мовою у 1921—1941 рр.
дізнаємося з дослідження Б. Змерзлого, а праці
Я. Мадрика та С. Калібовець розкривають особливості
радіофікації й подальшої агітаційної роботи з на-